MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI

Seduta tat-28 ta' Frar, 2006

Citazzjoni Numru. 1559/1996/1

Kawza fil-lista: 36

A B
Vs
C B

Il-Qorti,

Rat l-att tac-citazzjoni li permezz tieghu l-attrici ppremettiet u talbet hekk:

Peress li l-partijiet ghamlu c-cerimonja taz-zwieg bejniethom skond kif jirrizulta mic-certifikat taz-zwieg esibit mac-citazzjoni bhala Dok A.

Peress li b'din ic-cerimonja effettivament ma nholoqx kuntratt validu ta' zwieg u dan peress li l-istess kuntratt kien vizjat, kif previst mill-Artiklu 19 (1) tal-kap. 255,

minhabba li l-kunsens tal-attrici kien vizzjat minhabba li inkiseb b'qerq dwar xi kwalita tal-parti l-ohra li tista mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga, inoltre minhabba li l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha impossibli ghal konvenut li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, inoltre minhabba li l-kunsens tal-konvenut inkiseb bl-eskluzzjoni posittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga;

Peress ukoll li l-kunsens tal-attrici kien vizzjat peress illi hi rabtet il-kunsens taghha ma kundizzjoni li tirreferi ghall-futur.

Jinghad ghalhekk mill-konvenut ghala din il-Qorti m'ghandhiex:

1. tiddikjara li z-zwieg li suppost gie celebrat bejn il-kontendenti, kif indikat fl-att taz-zwieg Dokument A hu null u bla effett, u dan kif previst fl-artikolu 19 (1) (c) (d) (f) u (g), tal-Kap. 255,

Bl-ispejjez ghall-kontroparti konvenuta, li qed tigi ngunta in subizzjoni.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta li biha eccepiet:

1. Illi m'huwiex veru li huwa heba mill-attrici xi kwalita' tieghu li tista' tfixkel il-hajja mizzewga, jew li b'xi mod qarraq biha. Anqas ma huwa veru li l-kunsens tieghu kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha impossibli ghalih li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg jew minhabba eskluzzjoni posittiva taz-zwieg innifsu jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

2. Illi l-eccipjent jaqbel li z-zwieg tieghu ma' l-attrici huwa null imma mhux ghar-ragunijiet migjuba minnha izda minhabba ragunijet ohra imputabbli lilha stess.

Rat il-kontro talba li permezz taghha, il-konvenut rikonvenzjonant ippremetta u talab hekk:

Peress li l-kontendenti kienu kkuntrattaw zwieg fit-tnejn (2) ta' Dicembru, elf disa' mija u erbgha u disghin (1994).

U peress illi l-kunsens ta' l-attrici kien vizjat minhabba difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li ghamlitha impossibli ghall-attrici li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg;

U peress illi l-kunsens ta' l-attrici kien vizjat minhabba l-eskluzjoni posittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' wiehed jew wahda mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga;

U peress li mhabba r-ragunijiet premessi u mhabba ragunijiet ohra kontemplati fl-Att XXXVII tal-1975 li jirregola z-zwigijiet, iz-zwieg bejn il-kontendenti kien null u bla effett legali.

Tghid ghalhekk l-attrici ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:

1. tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg celebrat bejn il-kontendenti fit-tnejn (2) ta' Dicembru, elf disa' mija u erbgha u disghin (1994) hu null u bla effett minhabba li l-kunsens ta' l-attrici kien vizjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, u/jew b'anomalija psikologika serja li minhabba fiha ma kienx possibbli ghaliha li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, u minhabba li l-kunsens ta' l-istess attrici kien vizzjat bl-eskluzjoni posittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u ghar-ragunijiet ohra imputabbli unikament lill-attrici previsti fl-artikolu 19(1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Bl-ispejjez kontra l-attrci li tibqa' ngunta ghas-subizzjoni.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet ta' l-attur rikonvenzjonat li biha eccepixxa:

1. Illi mhux minnu li l-kunsens tal-attrici kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li ghamlitha impossibli ghall-attrici li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg; jew li l-kunsens taghha kien vizjat minhabba l-esklussjoni posittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' wiehed jew wahda mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga;

2. Illi gia hemm premess fic-citazzjoni attrici iz-zwieg huwa null minhabba li l-konvenut heba minn martu xi kwalita tieghu li tista' tfixkel il-hajja mizzewga, jew qarraq biha. Oltre dan iz-zwieg hu null ghax il-kunsens tal-konvenut kien vizzjat b'difett serju ta' gudizzju u minhabba l-fatt li kien hemm esklussjoni posittiva taz-zwieg innifsu jew wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

3. Illi ghalhekk iz-zwieg huwa null minhabba tortijiet imputabbli lil konvenut.

Rat id-dikjarazzjonijiet guramentati tal-partijiet u l-listi tax-xhieda;

Rat ir-relazzjoni[1] tal-perit legali l-Avukatessa Dottor Lorraine Schembri Orland minnha debitament mahlufa;

Rat l-atti kollha tal-kawza;

Semghet xhieda bil-gurament;

Ikkunsidrat;

Talbiet

[1] Fol.125 *et seq.*

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-attrici qeda titlob dikjarazzjoni gudizzjarja fis-sens li z-zwieg kkuntratt bejn il-kontendenti fit-2 ta' Dicembru 1994 huwa null u bla effett fil-ligi, in bazi ghal fatt minnha allegat li l-kunsens taghha kien vizzjat fit-termini tal-paragrafi [c] u [g] tal-Artikolu 19[1] tal-Kap.255, u li l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat fit-termini tal-paragrafi [d] u [f] tal-istess Artikolu tal-ligi.

Minn naha tieghu l-konvenut rikonvenzjonant qed jibbaza l-kontro talba tieghu ghall-annullament taz-zwieg, in bazi ghall-fatt minnu allegat li l-kunsens tal-attrici kien vizzjat fit-termini tal-paragrafi [d] u [f] fuq citati, kif ukoll "ghar-ragunijiet ohra imputabbli unikament lill-attrici previsti fl-Artikolu 19[1] tal-Kap.255"

Kwadru tal-fatti

F' din il-kawza xehedu l-kontendenti, ghal diversi drabi, u terza persuna. Omm l-attrici ma gietx prodotta bhala xhud.

Mill-kumpless tal-provi ddelinea ruhu s-segwenti kwadru tal-fatti. Il-partijet kienu iltaqghu flimkien meta l-attrici kien ghad kellha hmistax [15] il-sena u l-konvenut, li ghandu s-sengha ta' mechanic, kellu wiehed u ghoxrin [21] sena. Wara li dawn damu johorgu flimkien seba snin, ddecidew li jizzewgu, u di fatti sentejn wara, fit-2 ta' Dicembru 1994, il-partijiet izzewgu. Dak iz-zmien l-attrici kellha tnejn u ghoxrin [22] sena u kellha l-mestier ta' postwoman, filwaqt li l-attur kellu [28] sena.

Jirrizulta pacifiku li, ghalkemm il-partijiet kellhom relazzjoni twila qabel iz-zwieg, dan il-perijodu kien karatterizzat minn disgwid kontinwu, anke minhabba l-indihil zejjed u mhux gustifikat ta' omm l-attrici, li skond l-istess attrici kienet ta' karattru dominanti u kienet trid li l-affarijiet isiru kif tghid hi. Fuq dan l-aspett, hemm qbil bejn il-partijiet. L-attrici ssostni li hi ma kienitx preparata li tizzewweg lill-konvenut, izda ommha kienet dejjem tiffittha u tipperswadija l-kuntrarju, bir-rizultat li eventwalment sar iz-zwieg bejn il-kontendenti.

Illi wara z-zwieg il-litigji bejn il-kontendenti baqghu sejrin, u l-kawza principali kienet meta, wara erba xhur zwieg, sar maghruf minn rizultati medici li l-koppja ma setghax ikollhom tfal minhabba li l-isperm count baxx tal-konvenut. Fi kliem l-attrici "Din l-ahbar giet qisa sajjeta fost il-bnazzi wara biss erba [4] xhur zwieg." Tghid, li konsengwenzjalment qabditha depression. Din l-inkapacita' tal-partijiet bhala koppja mizzewga li jkollhom tfal bejniethom, kienet tikkostitwixxi s-substrat tal-kwistjonijiet kollha li kienu naqalghu sussegwentement matul il-hajja matrimonjali qasira taghhom.

Il-fissazzjoni li l-attrici kellha sabiex ikollha t-tfal fiz-zwieg kienet wasslitha sabiex tikkontempla serjament il-prokreazzjoni tat-tfal bil-mezz ta' l-inseminazzjoni artificjali. Anke f' dan ir-rigward il-partijiet ma ftehmux peress li l-konvenut, fuq parir li kien tah qassis, kien iqis dan bhala dnub u ghalhekk kien irrifjuta li jirrikorri ghal dan il-mezz. Hu jghid "jien bzajt – hi ma kellhiex rispett lejja u bzajt li l-quddiem kienet tispicca tghajjarni."

Jidher li s-sitwazzjoni bejn il-koppja ppeggjorat u precipitat meta l-attrici tatu ultimatum sabiex jaccetta dan il-mod xjentifiku ta' koncepiment, u dan disa' xhur biss wara z-zwieg. Ir-rifjut tieghu wassal sabiex il-partijit sseparaw de facto sena u nofs wara z-zwieg taghhom, u jidher li llum it-tnejn kemm huma f' relazzjoni extra matrimonjali.

Apparti minn cirkostanzi ohra ta' natura relattivament incidentali ghall-vertenzi principali, il-kaz odjern origina minn dan il-kwadru tal-fatti.

Konsiderazzjonijiet tal-Qorti

Qerq

Illi l-ewwel kawzali promossa mill-attrici hija bazata fuq id-dispost tal-paragafu [c] li jikkontempla bhala wahda mir-ragunijiet validi ghall-annullament taz-zwieg il-vizzju tal-kunsens ta' wahda mill-partijiet, li jkun inkiseb "b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-ohra li tista' mix-xorti taghha tfixxkel serjament il-hajja mizzewga."

In propositu jinsab ritenut fil-kawza *App.C.Joseph Zammit vs Bernardette Zammit [27.01.2006]* li biex tissussisti s-sitwazzjoni ravvizata fil-para.[c] iridu jikkonkorru erba affarijiet: [1] il-qerq perpetrat bil-hsieb li wiehed jikseb il-kunsens tal-parti; [2] li l-qerq tkun incida fuq il-kunsens tal-partijiet; [3] li l-qerq ikun jirrigwarda xi kwalita' tal-parti l-ohra; u [4] li din il-kwalita' tkun tista' mix-xorta taghha tfixkel serjament il-hajja mizzewga.

Il-qerq ravvizat fl-art.19[1][c] jindici direttament fuq l-intellet ta' xi wahda mill-partijiet fiz-zwieg, u ndirettament fuq il-volonta' tal-persuna ngannata. Ghalhekk f' din id-disposizzjoni dak li jintlaqat direttament mhux il-kunsens izda l-intellett. *"Il dolo causa direttamente errore nell' intelletto del paziente, il quale ex errore consente. Con la particella "ex" vogliamo significare l'immediate causalita' dell' errore sul consenso. L'atto di consentire pero' e' atto definittivamente di volonta', [Castano – Il Sacremento del Matrimonio].* Dan il-qerq jista' jigi kemm minn naha ta' wahda mill-partijiet fiz-zwieg kif ukoll minn terza persuna. *"In definittiva, quello che conta e che il dolus abbia influsso nel consenso, cioe' che il consenso matrimoniale provenga dall'errore doloso, senza il quale il consenso non sarebbe mai stato espresso."*

Fil-kaz in disamina, jigi rilevat ab inizio li l-fatt ammess mill-istess konvenut li dan isofri minn infertilita' bil-konsegwenza li ma jistax jikkoncepixxi tfal, jikkostitwixxi dik il-"kwalita" fil-parti l-ohra li tista' tifixkel serjament il-hajja konjugali; u ghalhekk minn dan l-aspett, din il-parti tal-ligi tirrizulta sodisfacentement provata. Izda sabiex jikkonfigura dan il-*caput nullitatis* jehtieg li jigi provat, mhux biss l-ezistenza tal-kwalita' fit-termini tal-imsemmi paragrafu, izda wkoll li in effetti kien gie prattikat qerq jew ingann fuq l-attrici biex inkiseb il-kunsens taghha ghaz-zwieg.

Jigi osservat li in subjecta materja l-principju jibqa' dak sancit fl-Art.981[2] tal-Kap.16, jgifieri li l-ghemil doluz ma jistax ikun prezunt, imma ghandu jigi ppruvat. Ghalhekk fil-kaz in disamina l-attrici ghandha l-oneru li tipprova li l-konvenut, mhux biss kien isofri mill-infertilita', izda li kien

konxju ta' dan il-fatt qabel iz-zwieg u li kien nganna lill-attrici f' dan ir-rigward, sabiex dina tghati l-kunsens taghha ghaz-zwieg. Il-Qorti tosserva li l-pretensjoni attrici f' dan ir-rigward hija bazata fuq inferenzi jew ahjar kongetturi li hi ddeduciet minn certu fatti relattivi ghall-komportament tal-konvenut, li pero' ma jwasslux sabiex jintegraw din il-prova.

Mill-provi rrizulta li meta l-attrici kienet ssuggeriet lill-konvenut sabiex jssottomettu ruhhom ghall-testjiet medici dwar il-fertilita', u dana wara suggeriment li kien sar lill-koppji waqt kors ta' Kana li l-partijiet kienu attendew, il-konvenut ma riedx jaghmel dawn it-testijiet, u skond l-attrici huwa kien hadha bil-kbir meta l-attrici ghamlet dan is-suggeriment. Il-konvenut minn naha tieghu jghid li huwa ma hass li kien necessarju li jaghmel dawn it-testijiet peress li hu jghid li ma kien hemm xejn hazin fih. Inoltre, l-attrici tghid li anke qabel iz-zwieg il-konvenut ma kienx juri xi interess li jkollhom it-tfal, u kien hemm okkazzjoni meta anke ssuggerilha li jaddottaw tarbija. Il-konvenut spjega li huwa kien ghamlilha dan is-suggeriment peress li huh ma kellhux tfal.

Il-Qorti tosserva li l-premess jista' jaghati lok ghall-suspetti da parti tal-konvenut li dana kien konxju tal-fatt ta' l-inferitilita' da parti tieghu, izda suspetti, u xejn aktar. Ma giex provat b' mod konkret jew sodisfacneti li dana kien konxju ta' dan il-fatt qabel iz-zwieg, u wisq anqas ma gie provat li huwa qarraq u inganna lill-attrici biex taghti l-kunsens taghha. Il-fatt li huwa kien irrifjuta li jissottometti ghat-testijiet medici qabel iz-zwieg, ma jikkostitwix prova sodisfacenti li huwa kien jaf li ma setax ikollu tfal. Inoltre, ma jirrizulta bl-ebda mod li huwa esercita raggiri jew artefici dwar dan il-fattur fuq l-attrici. In fine, jigi osservat, li r-rifjut per se da parti tieghu ghat-testijiet medici qabel iz-zwieg u li l-attrici kienet taf b' dan ir-rifjut qabel iz-zwieg, jimmilita kontra t-tesi ta' ingann u qerq; *aliter li kieku dato ma non concesso*, l-konvenut gideb u qal lill-attrici li huwa kien ghamel it-testijiet u dawna kienu favorevoli, meta fil-verita' ma kienx minnu.

In vista tal-premess, il-Qorti tikkondividi l-konkluzjoni raggjunta mill-abbli perit legali, li din il-kawzali ma tirrizultax sostnuta mill-provi.

Kundizzjoni futura

Illi kawzali ohra promossa mill-attrici u li hi konnessa ma' dik precedenti hija r-raba kawzali bazata fuq id-dispost tal-paragrafu [g] li tikkontempla bhala raguni valida ghall-annullament il-kaz li "xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirreferi ghall-futur." Din il-kundizzjoni tista' tkun implicita jew espressa, izda sabiex jikkonfigura dan il-*caput nullitatis* u jivvizja l-kunsens ta' parti, jehtieg li jigi provat li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens dik il-parti tkun rabtet, b' att posittiv tal-volonta', il-kunsens taghha ma' kondizzjoni li tirriferi ghall-futur, bhal per ezempju, li ma jkollhiex tfal.

Il-kaz in disamina, ezaminat u valutat fid-dawl ta' dan il-fattur, jirrikjedi li l-Qorti timxi b' cirkospezzjoni, tenut kont tal-fatt notorju li x-xewqa li koppja jkollha t-tfal fiz-zwieg hija wahda normali u mistennija minn persuni li ghandhom bejniethom relazzjoni ta' imhabba. Normali wkoll, jew ahjar naturali, huwa li l-istint matern itendi li jghamel din ix-xewqa jew hegga akbar fil-mara, tant li f' certu kazijiet, il-fatt li mara ma jkollhiex tfal fiz-zwieg jikkrea tensjoni qawwija u dispjacir kbir fiha, sa' tal punt li f' xi uhud tizviluppa f' fissazzjoni. Huwa f'dan il-kuntest li l-komportament ta' l-attrici wara z-zwieg meta hija saret taf li ma jistax ikollha tfal mill-konvenut ghandu jigi ezaminat u valutat. Mill-provi jirrizulta li r-reazzjoni taghha fil-konfront tal-konvent kienet wahda estrema, tant li r-rifjut da parti tieghu li jilqa' l-proposta taghha li jirrikorru ghall-procedura ta' l-inseminazzjoni artificjali wasslitha sabiex tipprecipita l-affarijiet bil-konsegwenzjali separazzjoni de facto wara zmien qasir taz-zwieg. Reazzjoni, li ghalkemm il-Qorti tifhem li kienet temani minn dispjacir kbir li zviluppa f' rabbja da parti tal-attrici fil-konfront tal-konvenut, izda minn naha l-ohra, tikkonsidera sproporzjonata u ma thoss li kienet gustifikata.

Dan premess u kkunsidrat, il-Qorti hija tal-fehma li mill-provi ma jirrizultax li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens

taghha, l-attrici kienet b' att posittiv, intern jew estern, rabtet il-kunsens taghha mal-kondizzjoni li hija kienet qed tikkonsentixxi bil-kondizzjoni li jkollha tfa. Veru li kien jezisti desiderju qawwi, li huwa sentiment normali, li huma jkollhom it-tfal, izda ma kien hemm ebda kondizzjoni imposta f' dan is-sens. Inoltre, jigi osservat li il-fatt *ut sic*, li l-attrici kkunsidrat l-ahbar ta' l-infertilita' tal-konvenut, bhala "sajjetta fost il-bnazzi" jimplika b' mod qawwi li dina ma kienitx kkunsidrat jew kienet qed tistenna jew ipprevediet is-sitwazzjoni li avverat ruhha li ma setghax ikollha tfal mill-konvenut. Dan jimmilita' kontra t-tesi ta' xi kondizzjoni maghmula minnha f' dan is-sens fil-mument tal-ghoti tal-kunsens.

In bazi ghal dawn il-konsiderazzjonijiet din il-Qorti ma tikkondividix il-konkluzzjoni raggjunta mill-perit tekniku f' dan ir-rigward, u hija tal-fehma li lanqas dan il-caput nullitatis ma jikkonfigurax f' dan il-kaz.

Discretio judicii

It-tieni kawzali promossa mill-attrici hija bazata fuq difett serju ta' diskrezzjoni ta gudizzju fuq id-drittijiet u d-dmirijiet tal-hajja matrimjonjali, u anomalija psikologika kontemplata fil-paragrafu [d] tal-Artikolu. Iz-zewg partijiet qed jimputaw din il-caput nullitatis fil-konfront ta' xulxin.

In propositu gie osservat fil-kawza *"App.C. Joseph Spiteri vs George Spiteri [*Vol.LXXXV.II.81]* illi: "Jinsab assodat fil-gurisprudenza li jkun hemm difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kemm-il darba jirrizulta li, fil-mument ta' l-ghoti tal-kunsens, parti jew ohra, tkun priva b' mod sostanzjali, ossia "gravi", minn dik il-fakolta' kritiko–estimattiva jew kritiko-valutattiva dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg; jew minn dik il-maturita' affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Ghalhekk difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju mhux semplicement nuqqas ta' hsieb, jew nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizzjonijiet zbaljati [infatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettamet kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju – *PA [21.11.1995] Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri*

Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju kif ravvizat fl-artikolu 19[1][d] irid ikun hemm l-inkapacita’ psikika [mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku] jew kostituzzjonali li wiehed jagharaf u jirrifletti u li jiddecidi liberament fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali”

Konformament mal-premess jigi osservat li sabiex l-azzjoni attrici tirnexxi fuq din il-kawzali, jehtieg li jigi provat sodifacentement li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens , il-partijiet jew wiehed minnhom, kien affett minn difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fuq il-hajja matrimonjali u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali li din timporta. *“In altri termini e’ necessaria la discrezione non tanto per l’ atto in se al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell’atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro.” [Bersini -citat fil-kawza PA Angela Spiteri Selvaggi vs Joseph Spiteri deciza 4.11.1994]* L-obbligazzjonijiet essenzjali fil-hajja matrimonjali huma bazati fuq il-kuncett ta’ unjoni permanenti, esklussiva u rrevokabbli diretta ghal komunjoni ta’ hajja u l-prokreazzjoni u t-trobbija ta’ l-ulied. Din il-kapacita’ li jassuma dawn l-obbligi ghandha tezisti fiz-zewg partijiet. *[PA Charles Atkins vs Matilde Atkins deciza 2.10.2003].*

Fil-kaz in disamina rrizulta sodisfacentement provat li tul ir-relazzjoni li l-attrici kellha mal-konvenut hija kienet sottoposta kontinwament ghar-rieda u volonta’ ta’ ommha li kellha karattru dominanti u li kienet tindahal kontinwament fil-hajja ta’ l-attrici, sa tal grad li, anke meta l-attrici kienet qaltilha li ma kienitx thobb lill-konvenut bizzejjed biex tizzewgu, ommha esercitat pressjoni morali fuqha bir-rizultat li eventwalment l-attrici cediet u akkwiexxiet biex tizzewweg lill-konvenut.

Peress li ommha kienet ferhana bir-relazzjoni li l-attrici kellha mal-konvenut, kull meta dawn kien ikollhom xi dizgwid “ommi kienet tezercita pressjoni qawwija u kostanti fuqi biex nerga’ nirranga.”[2] In propositu l-konvenut jghid, inter alia, li “ommha rieditha tiffissa d-data

[2] Fol.79

tat-tieg qabel ma konna lesti finanzjarjament. Ommha kienet tiddominaha."[3]

F' dan ir-rigward, il-Qorti tosserva li, ghalkemm kien ikun desiderabbli li kieku giet prodotta omm l-attrici bhala xhud, minn naha l-ohra ma tistax tinjora l-konsistenza tal-attrici fid-deposizzjonijiet taghha, kif ukoll il-korroborazzjoni derivanti mix-xhieda tal-konvenut. Tenut kont tac-cirkostanzi partikolari ta' dan il-kaz, il-Qorti hija propensa li taghti affidament lill-versjoni ta' l-attrici f' dan ir-rigward, u konsegwenzjalment tosserva li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens l-attrici kienet psikologikament inkapaci ta' deliberazzjoni ekwilibrata, matura u bil-ghaqal fuq l-import tal-hajja matrimonjali mal-konvenut. Hija kienet priva kemm minn dik il-fakolta' kritiko estimattiva dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, kif ukoll minn dik il-maturita' affettiva fil-konfront tal-konvenut li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett.

Kif osservat din il-Qorti fil-kawa *PA[PCP] Charles Atkins vs Matilde Atkins [2.10.2003]* il-kunsens moghti fil-kuntratt matrimonjali m' huwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratti in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa sui generis u ta' ordni pubbliku. Ghaldaqstant il-partijiet mhux jehtieg li jkollhom <u>il-kapacita'</u> li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti <u>bl-aktar mod liberu</u> u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta ta-zwieg. Biex il-kunsens taz-zewg partijiet ikun validu jehtieg li dan jkun rizultat <u>ta' att liberu u volontarju</u>. Meta ghalhekk ghal xi raguni jew ohra l-kunsens ma jkunx gie moghti bl-itar mod liberu u bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgib mieghu iz-zwieg, allura jinholoq dubju dwar il-validita ta' dak il-kuntratt matrimonjali.

Fil-kaz in disamina jirrizulta, kif korrettament osservat l-perit legali, mankanti l-kunsens liberu u volontarju da parti tal-attrici. Din il-konkluzjoni issib konfort shih fil-fatt li ftit xhur wara li sar iz-zwieg, hekk kif l-attrici rriskontrat problema serja, hija rreagixxiet b' mod immatur u sproporzjonat ghas-sitwazzjoni li pprecipitat billi kecciet

[3] Fol.193

lill-konvenut mid-dar u l-koppja sseparat *de facto*. Cirkostanza li turi b' mod lampanti li l-attrici ma kellhiex konoxxenza shiha tad-dmirijiet li l-hajja matrimonjali kienet timporta.

In vista tal-premess l-Qorti hija tal-fehma li din il-*caput nullitatis* irrizulta sodisfacentment provat fil-konfront ta' l-attrici, izda mhux fil-konfront tal-konvenut li, ghalkemm jidher li l-komportament tieghu ma ghenx sabiex jittaffa l-effett negattiv fuq l-attrici kawzat minn din il-problema, minn naha l-ohra din il-Qorti ma tirravvisa ebda difett ta' diskrezzjoni serju fil-konfront tieghu. Jista' jizdied ukoll that dan il-kap, li t-tieni parti tal-paragrafu [d] li jikkontempla l-fattur tal-anomalija psikologika mhuwiex sostnut mill-provi fil-konfront ta' l-ebda wahda mill-partijiet.

Eskluzjoni Posittiva

Jibqa' ghalhekk biex jigi kkunsidrat il-kawzali taz-zewg partijiet fil-konfront ta' xulxin bazata fuq id-dispost tal-paragrafu [f] li jikkontempla l-kaz tal-kunsens vizzjat bis-simulazzjoni, billi parti jew ohra, jew it-tnejn, eskludew b' att posittiv tal-volonta' taghhom, internament jew anke esternament, iz-zwieg fih innifsu, jew xi wiehed mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga. Jinsab ritenut fil-gurisprudenza li l-obbligazzjonijiet essenzjali tal-hajja mizzewga huma dawk ta' l-unjoni permanenti, esklussiva u irrevokabbli diretta ghal komujoni tal-hajja u l-prokreazzjoni u t-trobbija ta' l-ulied.

Il-Qorti tosserva li mill-provi ma rrizultax li fil-mument tal-ghoti tal-kunsens xi hadd mill-partijiet issimula l-kunsens tieghu billi eskluda pozittivament wiehed minn dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali tal-hajja matrimonjali. Ghaldaqstant din il-kawzali ma tirrizultax sostnuta.

Dan premess u kkunsidrat il-Qorti hija tal-fehma li z-zwieg kuntrattat bejn il-partijiet fit-2 ta' Dicembru 1994 huwa null u bla effett fil-ligi stante li l-kunsens ta' l-attrici mill-mument tal-ghoti tieghu kien vizzjat b' difett serju ta' diskrezzjoni ta gudizzju fit-termini tal-ewwel parti tal-paragrafu [d] tal-Artikolu 19[1] tal-Kap.225.

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddecidi billi tilqa' t-talba attrici, kif ukoll il-kontro talba tal-konvenut fil-parametri tal-konsiderazzjonijiet premessi, u tiddikjara null u bla effett fil-ligi z-zwieg kuntratt bejn il-partijiet fit-2 ta' Dicembru 1994.

L-ispejjez kollha kemm dawk tal-azzjoni kif ukoll tal-kontro talba jkunu a kariku ta' l-attrici.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------